

Список використаних джерел

1. Авшенюк Н. М. Розвиток міжкультурної компетентності вчителів у США, Канаді, Великій Британії, Австралії. Методичні рекомендації [Електронний ресурс] / Наталія Авшенюк. Режим доступу до ресурсу: http://ipood.com.ua/data/NDR/Comparative/2011_Avsheniuk_recomend.pdf
2. Релігійна багатоманітність та міжкультурна освіта: посібник для школи / за ред. Джона Кіста/Пер, з англ. Львів: ЗУКЦ, 2008. 160 с.
3. International Dictionary of Education. Vol.7. Oxford, 1994. P. 3963

ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ МІНІ-ПРОЄКТІВ НА УРОКАХ ХІМІЇ

*Вороненко Тетяна,
канд. пед. наук, ст. наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Реалізація компетентнісно орієнтованого навчання в закладах загальної середньої освіти може відбуватися різними шляхами. Однак найефективніше цей процес, на нашу думку, йде під час виконання учнями навчальних проєктів, коли максимально розкривається освітній потенціал, необхідний для формування кожної ключової компетентності, та забезпечується розуміння учнями соціально значимих знань, умінь і навичок, які дадуть змогу їм успішно реалізуватися в професії.

Розглянемо можливість проведення навчального проєкту на уроці під час вивчення нової теми. Виходячи з класифікації навчальних проєктів, в цьому випадку реалізувати можна лише груповий міні-проєкт дослідницького або інформативного характеру. Дослідницькі міні-проєкти варто проводити під час вивчення тем, що розкривають хімічні властивості речовин і де можна провести лабораторні дослідження. Інформаційні ж проєкти проводять під час вивчення таких тем, де хімічний експеримент провести можливості немає.

Окремо слід сказати, що при такому методі викладання новий матеріал включає зміст декількох уроків. Час, що вивільнився, вчитель може використати для розв'язування розрахункових задач і поглиблення теоретичних знань учнів.

Відмітимо, що етапи роботи над міні-проєктом не будуть повністю співпадати з етапам роботи над звичайним (повним) навчальним проєктом із причин малої кількості часу, відведено на роботу:

організаційно-підготовчий етап: *учні* – отримують план-завдання по групах; *учитель* – складає завдання для кожної з учнівських груп;

пошуково-підсумковий етап: *учні* – збирають, аналізують, систематизують інформацію і обговорюють її в групах, висувають і перевіряють гіпотези, оформлюють постер зі схемою (CONCEPT-MAPS), проводять самоконтроль виконання плану дослідження, готують доповідь; *учитель* – здійснює контроль та оцінку як проміжних, так і загальних результатів кожного з учасників групи;

презентація здобутих результатів: *учні* – усвідомлюють отримані результати і захищають (презентують) зміст проєкту; *учитель* – оцінює результати роботи групи учнів;

рефлексія – підбиття підсумків, створення ситуації успіху.

У разі регулярного проведення навчальних міні-проєктів на уроках із перших тем на кінець 7 класу учні: звикають до групової роботи (у них формується толерантність, вміння роботи в команді, відчуття взаємної відповідальності); розвивають уміння аналізувати інформацію та результати дослідження, формулювати висновки, мислити логічно, відстоювати власні думки, стисло і доказово презентувати результати роботи. Учні готові до самостійної дослідницької роботи у наступних класах.

Можливості реалізації ключових компетентностей при проєктній роботі учнів подано в таблиці.

Реалізація ключових компетентностей учнів
під час виконання міні-проектів

Діяльність учнів	Ключова компетентність
Робота в малих групах	Комунікативно-інформативна компетентність
Самостійне оволодіння новими знаннями, робота з підручником і довідковими матеріалами	Навчання упродовж життя
Повторення знань з тем, що вивчалися на хімії та на інших природничих предметах	Компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій
Розв'язування розрахункових задач	Математична компетентність
Вирішення питань щодо ефективності хімічних процесів	Підприємливість та фінансова грамотність
Оформлення презентації, створення CONCEPT-MAPS (що вимагає креативності і відчуття прекрасного)	Інноваційність, культурна компетентність
Доповідь-презентація результатів роботи (висловлювання особистого ставлення щодо досліджуваної проблеми, участь в обговоренні)	Громадянські та соціальні компетентності
Уміння грамотною науковою мовою доводити інформацію до інших	Вільне володіння державною мовою та здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами

Зважаючи на те, що майже увесь навчальний матеріал із хімії має екологічне спрямування, в учнів формується й екологічна компетентність.

Як бачимо, всі ключові компетентності повністю реалізуються в результаті проектної діяльності.

Для вчителя позитивним у проведенні міні-проектів під час вивчення нової теми є те, що: складаючи план-завдання для кожної групи аналізується зміст тем

кількох уроків; після презентацій та обговорення результатів роботи вчитель має цілісну картину щодо розуміння і засвоєння учнями нового матеріалу; уможлиблюється планування подальшої роботи з усунення недоліків.

Ключові слова: навчальні міні-проекти, хімія, проєктна діяльність, компетентнісно-орієнтовне навчання, ключові компетентності.

КУЛЬТУРА СПІЛКУВАННЯ СТАРШОКЛАСНИКІВ У ПРОЦЕСІ СТВОРЕННЯ ЖАНРІВ ДІЛОВОГО МОВЛЕННЯ

*Галаєвська Людмила,
мол. наук. співробітник,
Інститут педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна*

Нині особливої актуальності набуває проблема розвитку мовної особистості. З огляду на це в мовній освіті змінюються змістові орієнтири, відбувається переоцінка й переосмислення критеріїв відбору методів і прийомів навчання. Увага насамперед акцентується не тільки і не стільки на оволодінні конкретними знаннями, уміннями й навичками, скільки на формуванні вмінь їх практичного застосування в житті, у ситуаціях, що вимагають створення текстів різних стилів і жанрів.

В умовах модернізації системи мовної освіти одним з важливих завдань старшої школи стає акцентується увага на формуванні й удосконаленні вмінь культури ділового спілкування. Передусім це пов'язано з тим, що сучасна соціологічна ситуація характеризується значним розширенням сфери застосування ділового мовлення, а успіх службової діяльності часом багато в чому залежить від мовної культури людини. Людина, яка володіє мовленнєвою культурою і дотримується принципів мовленнєвої взаємодії, дуже потрібна сучасному суспільству.

Ділова сфера – одна з основних життєво невідкладних галузей діяльності людини. За допомогою ділових паперів, документів, листів устанавлюються